

Prefaci a *Rèquiem*, d'Anna Akhmàtova — Trad. MM Marçal i M Zgustovà

Vaig passar disset mesos d'aquells anys esgarrifosos del terror de Iejov fent cua davant la presó de Leningrad. Un dia, algú d'entre la multitud, em va reconèixer. Darrere meu hi havia una dona amb els llavis morats de fred que, pel que es veia, no havia sentit mai el meu nom. Es va despertar de la intumescència en què tots ens trobàvem i em va preguntar, en un xiuxiueig a cau d'orella (allà tothom parlava xiuxiuejant):

- Vós ho podríeu descriure, tot això?

I jo li vaig dir:

—Sí, puc.

I llavors, quelcom que s'assemblava a un somriure va lliscar per damunt d'allò que un cop havia estat el seu rostre.

Leningrad, 1 d'abril de 1957

La ciutat llunyana, de Màrius Torres

Ara que el braç potent de les fúries aterra
la ciutat d'ideals que volíem bastir,
entre runes de somnis colgats, més prop de terra,
Pàtria, guarda'ns: -la terra no sabrà mai mentir.

Entre tants crits estranys, que la teva veu pura
ens parli. Ja no ens queda quasi cap més consol
que creure i esperar la nova arquitectura
amb què braços més lliure puguin ratllar el teu sòl.

Qui pogués oblidar la ciutat que s'enfonsa!
Més llunyana, més lliure, una altra n'hi ha, potser,
que ens envia, per sobre d'aquest temps presoner,

batecs d'aire i de fe. La d'una veu de bronze
que de torres altíssimes s'allarga pels camins,
i eleva el cor, i escalfa els peus dels pelegrins.

Bastíem torres de somnis, d'Antoni Clapés

Bastíem torres de somnis
amb matisos de silencis:
el temps abrusava
i érem sols i érem molts
i les ventades ens feien més i més forts.
I era el gregal i era el garbí.

I era la llibertat.

Pido la paz y la palabra, de Blas de Otero

Escribo
en defensa del reino
del hombre y su justicia. Pido
la paz
y la palabra. He dicho
«silencio»,
«sombra»,
«vacío»
etcétera.

Digo
«del hombre y su justicia»,
«océano pacífico»,
lo que me dejan.

Pido
la paz y la palabra.

Si he perdido la vida, el tiempo,
todo lo tiré como un anillo al agua,
Si he perdido la voz en la maleza,
me queda la palabra.

Si he sufrido la sed, el hambre,
todo lo que era mío y resultó ser nada.
Si he segado las sombras en silencio,
me queda la palabra.

Si abrí los ojos para ver el rostro
puro y terrible de mi patria.
Si abrí los labios hasta desgarrármelos,
me queda la palabra.

Interpreta'm, de Mireia Calafell

Invoca l'esclat de la follia,
imposa un règim d'excepció,
abraça'm. I en l'abraçada
sigues rebel dels límits,
parla'm de tu, calla'm les nits
—et demanava.

No marxis, no te'n vagis encara.
Equivoca't abans,
fes hermenèutica de mi. Interpreta'm
—et suplicava.

Llavors jo ja ho sabia:
més mal que el que s'acaba
fa allò que no comença.

Cambra de la tardor, de Gabriel Ferrater

La persiana, no del tot tancada, com
un esglai que es reté de caure a terra,
no ens separa de l'aire. Mira, s'obren
trenta-set horitzons rectes i prims,
però el cor els oblida. Sense enyor
se'ns va morint la llum, que era color
de mel, i ara és color d'olor de poma.
Que lent el món, que lent el món, que lenta
la pena per les hores que se'n van
de pressa. Digues, te'n recordaràs
d'aquesta cambra?

Me l'estimo molt.

Aquelles veus d'obriers... Què són?

Paletes:

manca una casa a la mansana.

Canten,

i avui no els sento. Criden, riuem,

i avui que callen em fa estrany.

Que lentes

les fulles roges de les veus, que incertes

quan vénen a colgar-nos. Adormides,

les fulles dels meus besos van colgant

els recers del teu cos, i mentre oblides

les fulles altes de l'estiu, els dies

oberts i sense besos, ben al fons

el cos recorda: encara

tens la pell mig del sol, mig de la lluna.

Corrandes d'exili, de Pere Quart

Una nit de lluna plena
tramuntàrem la carena,
lentament, sense dir re ...
Si la lluna feia el ple
també el féu la nostra pena.

L'estimada m'acompanya
de pell bruna i aire greu
(com una Mare de Déu
que han trobat a la muntanya.)

Perquè ens perdoni la guerra,
que l'ensagna, que l'esguerra,
abans de passar la ratlla,
m'ajec i beso la terra
i l'acaronen amb l'espalla.

A Catalunya deixí
el dia de ma partida
mitja vida condormida:
l'altra meitat vingué amb mi
per no deixar-me sens vida.

Avui en terres de França
i demà més lluny potser,
no em moriré d'anyorança
ans d'enyorança viuré.

En ma terra del Vallès
tres turons fan una serra,
quatre pins un bosc espès,
cinc quarteres massa terra.
"Com el Vallès no hi ha res".

Que els pins ceneixin la cala,
l'ermita dalt del pujol;
i a la platja un tenderol
que batega com una ala.

Una esperança desfeta,
una recança infinita.
I una pàtria tan petita
que la somio completa.